

Openingsevenement 70-jarig lustrum NGIZ

Bibliotheek Vredespaleis 7 oktober 2015

70 jaar vrijheid, 70 jaar vooruit

Op woensdag 7 oktober vond in samenwerking met de bibliotheek van het Vredespaleis en met steun van het Vfonds in het Vredespaleis de opening van het lustrumjaar van het NGIZ plaats. Opgericht in 1945 na een periode waarin Nederland bezet was, staat bij de viering van het zeventigjarig bestaan van het Genootschap de vraag centraal hoe het er voor staat met vrijheid in de wereld van vandaag.

Na openingswoorden uitgesproken door Sophie Brinkel, verbonden aan de bibliotheek van het Vredespaleis, en door Jan Rood, voorzitter van het NGIZ, werd deze vraag onder de noemer van 'zeventig jaar vrijheid, zeventig jaar vooruit' besproken door een panel bestaande uit:

-Joris Voorhoeve, Director of Studies Sen-Foundation for Research and Education in International Cooperation.

-Kees van Baar, Nederlands Mensenrechtenambassadeur, Ministerie van Buitenlandse Zaken.

-Simone Filippini, Directeur Cordaid en Voorzitter NNVN.

-André Gerrits, Hoogleraar Russische Geschiedenis en Politiek Universiteit Leiden.

De discussie werd geleid door Annelies Breedveld, Adviseur Ministerie van Defensie, Hoofd Strategie en Innovatie, sectie Communicatie.

Tijdens de bijeenkomst, die door zo'n 200 deelnemers werd bezocht, werd het begrip vrijheid –d.w.z. democratie, mensenrechten en rechtsstatelijkheid- van vele kanten belicht.

Het debat tussen de panelleden en de aanwezigen leidde tot een aantal bevindingen.

1. Een functionerende democratie als onlosmakelijk onderdeel van een vrije samenleving kan niet van buiten worden opgelegd en veronderstelt een stabiele samenleving en effectieve staat. Ook de vestiging van een rechtsstaat vereist een effectief staatsbestel, dat zelf bereid is zich te houden aan de beginselen van rechtsstatelijkheid. Westerse, in het bijzonder Amerikaanse, pogingen democratie door middel van het organiseren van 'vrije verkiezingen' in landen te introduceren, hebben de complexiteit van dit proces ernstig onderschat.
2. Bevordering en versterking van vrijheid – omschreven als de basisbeginselen van democratie, mensenrechten en rechtsstatelijkheid - is in 'ons', d.w.z. westers belang. Een wereld waarin deze waarden geborgd en beschermd zijn, is een betere wereld.

Voor Nederland ligt hier een bijzondere uitdaging. Niet alleen is bevordering van de ontwikkeling van de internationale rechtsorde een opdracht aan ons buitenlandbeleid die direct voortvloeit uit de Grondwet, bovenal is een mondiaal bestel waarin deze waarden zijn gegarandeerd een direct Nederlands belang. Immers, juist Nederland als relatief klein land en open samenleving heeft belang bij een op vrijheid gebaseerde orde. Een dergelijke orde vormt de beste garantie voor mondiale stabiliteit en vrede, en daarmee de veiligheid van Nederland.

3. Echter, de realiteit gebiedt te erkennen dat de wereld van vandaag het niet eenvoudiger maakt om deze grondwettelijke opdracht uit te voeren. Democratie, rechtsstatelijkheid en mensenrechten worden door opkomende, niet-westerse mogendheden als door het Westen opgelegde waarden gezien. Hun verzet wordt daarbij mede ingegeven door de behoefte de eigen positie binnen het mondiale bestel te markeren. Vrijheid in de omschreven zin staat daarnaast in vele landen en regio's onder druk als gevolg van instabiliteit, fragiliteit en conflict, en onderdrukking en wetteloosheid. Autoritaire regimes manifesteren zich daarbij nadrukkelijker op het internationale toneel. Tot slot is het mondiaal overeengekomen instrumentarium tot handhaving van mensenrechten, etc. zwak. Dit geldt in het bijzonder voor het VN-systeem.
4. Gegeven deze wereld is er een grotere noodzaak tot een actief Nederlands buitenlandbeleid, gericht op bevordering van de ontwikkeling van de internationale rechtsorde, bilateraal en in samenwerking met (Europese) partners. Één overweging hierbij is dat als wij niet voor een effectieve internationale rechtsorde opkomen, anderen die rol zeker niet van ons zullen overnemen. Juist in dit licht is het verontrustend dat de internationalistische traditie in het Nederlands buitenlandbeleid onder druk staat, zowel qua middelen als qua draagvlak binnen de samenleving. Een actieve inzet van middelen dus, maar ook een realistisch beleid gebaseerd op het besef dat de paternalistische opstelling van het opgeheven vingertje niet werkt in de wereld van vandaag. Dat betekent realisme ten aanzien van wat mogelijk is; vasthoudendheid wetend dat versterking van de internationale rechtsorde een proces van lange adem is; en het besef dat succes in belangrijke wordt bepaald door maatvoering wat betreft timing, inzet en vormgeving van het beleid, en niet in de laatste plaats door het vermogen om een integraal beleid te voeren waarbij veiligheidsbeleid en beleid gericht op (economische) ontwikkeling op elkaar zijn afgestemd.
5. De paradox is derhalve dat we ons minder normatief moeten opstellen omwille van bevordering van de normen die wij belangrijk vinden.

Dit NGIZ evenement wordt mede mogelijk gemaakt door:

Peace Palace
Library